

האליזר

עלון לשבת קודש

בס"ד

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: נישואין (טו)

כד' אדר א' תשפ"ב 1414 (שנה כז)

פרשת ויקהל - שבת שקלים - שבת מברכיין

ההפטרה: לספרדים - ויכרות יהודע" (מלכים ב, יא, יז) ולאשכנזים - "בן שבע שנים יהואש במלכו" (מלכים ב, יב, א)

ראש חודש אדר ב' יחול אי"ה בימים חמישי ושישי מולדו בליל חמישי בשעה 3:51 ו-17 חלקים

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (לה, א)

"ויקהל משה" - למחרת יום הכיפורים היה, כשירד מן ההר (רש"י) מדוע מדגיש לנו רש"י שהיה זה "למחרת יום הכיפורים" ומה הקשר בין זה לעניין האחדות שב-"ויקהל"? כדי ללמדנו שאחדות ושלוש שייכים דווקא "למחרת יום הכיפורים", לאחר שנמחלו העוונות לעם ישראל ביום הכיפורים וליבם זך ונקי יוכלו להגיע לאחדות ושלוש.

מובא בגמרא ירושלמי ביכורים (פ"ג הל' ג) שגם חתן וכלה נמחלים להם כל עוונותיהם ביום חופתם [כמבואר בהלכות] וכיון שבונים את ביתם ופותחים דף חדש בחייהם המשותפים מן הראוי שיהא הדף חלק ללא משקעים מן העבר ויבנה זה הבית מתוך אחדות ושלוש שיביא להשראת השכינה ביניהם.

"לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" (לה, ג)

וקשה שהיה צריך הפסוק לומר "לא תדליקו אש בכל מושבותיכם" ולא לנקוט לשון "תבערו" שיש לו משמעויות נוספות?

אלא נקט הכתוב לשון "תבערו" לרמז לנו גם על אש המחלוקת, שיש להיזהר שלא תפרוץ בשבת, היות ובשבת נמצאים בני הזוג וילדיהם כל היום ביחד, פנויים מכל מלאכתם ויתכן שמפגש והחיכוך ביניהם יגרמו למריבות ח"ו, שהיא נגד מהות השבת שעליה נאמר: "כי היא מקור הברכה", ואין הברכה שורה אלא במקום שהאחדות והשלוש שוררים בה ולכן יאחזו בני הזוג בפלך ההבלגה והוויתור ויזכו לברכת השבת לכל ימות השבוע.

פרשת שקלים מהי?

לעולם נקראת פרשת שקלים בשבת שלפני ר"ח אדר הסמוך לניסן (שו"ע אור"ח סי' תרפ"ה ס"א). מפני שבזמן שבת המקדש היה קיים היו משמייעים על השקלים באחד באדר ע"י הכרזת ביה"ד בכל ערי ישראל, לשקול מחצית השקל ע"י כל אחד מירושלם להביאם לבית המקדש כדי לקנות בהם את קורבנות הציבור של השנה החדשה המתחילה מר"ח ניסן (משנ"ב ס"ק ב). ממצווה זו אנו למדים על אהבת ישראל, שכולם שווים לפני הקב"ה, העני והעשיר, וקורבן כולם עולה לרצון לפניו לכפר על עוונותיהם. ואמרו חז"ל: גלוי וידוע לפני הקב"ה שעמידת המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהם לשקליו. (ילקוט יוסף ח"ה)

שווי זכר למחצית השקל הינו 22 ₪ להלן החשבון: מר"ן עובדיה יוסף צוק"ל בחזון עובדיה פורים (עמ' קב) כתב שבסיס החישוב הוא מחיר הכסף הגולמי - שפרשו כפי שנסחר בבורסה ואונקיות כסף כפי שנסחר בבורסה. נכון ל- יד באדר א' תשפ"ב [מחיר אונקיה \$23.36 * שער הדולר 3.22] = 75.219 ₪. משקל אונקיה הוא 31.035 ולכן מחיר 1 גרם כסף הינו 2.418 = 75.219/31.1035 ₪. מאחר וזכר למחצית השקל הוא 9 גר' כסף נכפיל 2.418 * 9 = 21.765 ומעוגל 22.

הוצאת ס"ת וקריאה - מוציאים שני ספרי תורה: בספר ראשון - קוראים 7 עולים בפרשת השבוע. בספר

השני - "המפטיר" קורא פרשת שקלים. (שו"ע סי' תרפ"ה, ב"י סימן רפב, תורת מועדים פורים סי' ב ס"ד).

ולעניין אמירת קדיש: הספרדים: אומרים "חצי קדיש" אחרי קריאת ספר תורה ראשון [פרשת שבוע] ו"חצי

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * **לא לעיין בזמן תפילה** * שקיעה 5:41-5:36 * סוף זמן ק"ש 8:23-8:28

כניסת שבת: 5:16

יציאת שבת: 6:08

יציאת שבת: 6:46

קדיש" אחרי קריאת המפטיר בספר תורה שני [פרשת שקלים] (ב"י שם, תורת מועדים שם, פסקי תשובות סי' רפב ס"ז).
האשכנזים: אומרים "חצי קדיש" אחד אחרי קריאת ספר תורה הראשון [ויניחו לידו את ס"ת שני לפני הקדיש] עבור
2 ספרי תורה. (הרמ"א סי' רפב ס"ד, משנ"ב ס"ק כה, פסקי תשובות שם)
* אפילו במקרה שיש ספר תורה אחד וגוללים אותו מקריאה לקריאה אומרים את הקדישים המוזכרים להלן (ילקוט
יוסף לרשל"צ יצחק יוסף ח"ב סי' קמד ס"ח ושכן דעת רשל"צ מר"ן עובדיה יוסף, הרה"ג מר"ן בן ציון אבא שאול בשו"ת אור לציון ח"ב
פ"מה ס"נד, דברי בנייהו לגר"ב דיי"ן ח"ט ס"טו, מקוה מים לגר"מ מלכה ח"ג סי' ה) [

"השוויגר" [=חמות]

מעשה שהיה

יששכר בחור ישיבה בן ה-22 היה מצהיר בפני חבריו "אני הולך לשבור את התיזה הפופולרית בדבר החמות המפריעה ומנדנדת, אני אדאג שחמותי תהיה נופת צופים, שופעת נתינה ומרבה שלום כתלמיד חכם ממש". וחבריו המתינו בסבלנות לראות איזה "שוויגר" יקבל. חלפו להם שנתיים יששכר כבר בן 24 חש שהוא מקשישי הישיבה. "אני בגן ילדים, ריבונו של עולם, מה קורה איתי? למה אני עדיין תקוע?". רשימת הפגישות והניסיונות הלה והתארכה והוא התחיל להאמין שיסיים את חייו כרווק מזדקן, שהחברותא שלו, משיעור ג' התלוץץ ואמר: "כנראה אין שום בעיה עם הכלה, הבעיה כנראה בחמות. לדעתי עושים עכשיו בדיקות יסודיות בשמים כדי למצוא בעבורך את זו שתענה על ההגדרה שקבעת, איך אמרת לי: נופת צופים. ומרבה שלום כתלמיד חכם....", אלא שהבדיחה הזו הפכה לעצובה מתמיד. עוד שנה חלפה, מעבר לקו נשמע קולה של השדכנית והצעה בפיה, אלא שהיא גדולה ממנו כמעט בשנתיים.

לאחר ברורים הם נפגשו, ולאחר שלוש פגישות היה ברור להם שהם סוגרים. אך לפני שיצאו מלובי המלון, חש יששכר בעננה הרובצת על פניה של כלתו לעתיד, כשפנה אליה שתספר מה מעיק עליה, היא השיבה: "אמא שלי, אישה לא קלה, זה מה שרציתי שתדע....". הוא הנהן בראשו ושקע במחשבה, כנראה מן השמים טומנים לי ניסיון להפוך את אם כלתי לעתיד לפרויקט מצליח.... הוריו ברכו על השידוך, הוורט היה שמח במיוחד והשוויגר המהוללה הייתה ידידותית להפליא ושום רמז לא העיד על איזשהו עתיד בעייתי. יששכר היה משוכנע שהיא לא כפי שאמרה כלתו ואם כן, הרי הוא לא ילדון בן 20 ויש לו את מלוא הבגרות, לעמוד מול הפתעות ככל שתהיינה. החתונה היתה שמחה, לאחר החתונה נכנס הזוג לדירתו השכורה. כל ימי השבע ברכות עברו חלק עד כי יששכר שכח מהתואר שהיווה איום קיומי לעתידם. ביום ה-11 לנישואין צלצל הטלפון בביתם ב-10:00 בבוקר. "בוקר טוב אמא, מה שלומך?", "תיראי, אני לא רוצה להתערב.. ואת מכירה את אבא שלך, הוא לא טיפוס שמגלה עניין ולכן אני לוקחת אחריות...", "הנה זה בא...." הרהרה הבת. "תקשיבי מתוקה, פגשתי לפני חצי שעה את אשתו של ראש הכולל והיא סיפרה לי שיששכר שלך מאחר להגיע לכולל ושבעלה לא רואה זאת בעין יפה, אני חייבת לספר לך כדי שהמצב לא ידרדר. רצינו בן תורה, רק שלא נגלה שהוא לא כזה, פקחי עין....".

בערב כשחזר מהכולל, מבט חמוץ נמרח על פניה של רעייתו "למה אתה מאחר להגיע לכולל זה היום השלישי?", יששכר חש סחרחורת קלה והתיישב, "מאחר לכולל?", מניין החומר המודיעיני המסווג הזה?...? מלמל, היא שתקה אבל הוא התחיל להבין... ערב שגרתי בבית הוריו של יששכר, אימו הייתה עסוקה בלימוד חומר חשוב הקשור למקצועה כיועצת חינוכית, לפתע היא חשה ברע, עיגולים שחורים סביב העיניים והיא התמוטטה. אמבולנס, מחלקת טיפול נמרץ, ניתוח בן 4 שעות... יששכר חיבק את אביו וניסה לעודדו "לאמא יש הרבה זכויות וגם לנו אבא...." החמות חוץ מביקור אחד או שניים הייתה עסוקה בשלה... התלונות אודות חתנה לא פסקו, "מה הוא לא קנה לך מתנה רצינית לסוכות? רק בושם ב-80 ש, אני לא מאמינה, מה הוא לא יודע שזו מצווה בשולחן ערוך לקנות מתנה ראווה לאישה בחגים?", "אמא, אל תשכחי, הוא אברך", ניסתה לגונן על בעלה. "אברך, אברך, גם אברכים לא פטורים מלכבד את נשותיהם...." היה את פרק הכבוד, ופרק השכנים והסיפורים על החתן הלא יוצלח.... וטפטופי הארס החלו לפעפעע בנפש הכלה כשהרהורי חרטה ממלאים את אט את ליבה כשאמרה לו ערב אחד: "כנראה שהחיים המשותפים שלנו עומדים להסתיים..." הוא ניסה להאשים את אמא שלה במצב אך ספג עוד מילים קשות. את הביזיון הגדול הוא ספג למחרת, בערב שבת כשיצא מדוכדך עם סל הקניות ופגש בחדר המדרגות את חמותו, אור אומץ ואמר לה: "תראי לאן הובלת אותנו, הבית שלנו הולך ונהרס..."

תפסיקו! לא חלמתי שאקבל חמות כמורך". אך שמעה את דבריו שטפה אותו בקול גדול לעיני ואוזני השכנים ללא רחמים, וכל ניסיונות הריצוי שלו רק הוסיפו שמן למדורה.

הוא נמלט מהמקום נכלם ומבויש מרגיש כמו אחרי רעידת אדמה, אמא חולה בבית חולים... חמות קפדנית והגט באופק. נכנס לבית הכנסת שהזדמן בדרכו, בבית הכנסת ישבו כמניין קשישים כשהם רכונים על הגמרות ובראש השולחן יהודי זקן שכשעיניו משדרות חוכמה ונעימות, שפתח ואמר: "סיימנו היום את הדף היומי אבל בלי מוסר אי אפשר: אני נזכר כשירושלים הייתה נצורה, הירדנים הפגיוזו ללא הפוגה. היינו בלי מזון ושתיה ובלי תרופות, כל יום הרוגים ופצועים. גרנו בגאולה ואחת מהשכנות השתגעה, כשנשמעה אזעקה נמלטנו למקלט הקטן מבוהלים ומפחדים והשכנה הזאת הייתה צורחת ומקללת כל הזמן, אנשים ספגו ביזיונות ללא רחמים, היא הייתה בלתי נסבלת. יום אחד החליטו כמה צעירים לא לאפשר לה להיכנס למקלט, "גם ככה קשה לנו בירידה למקלט" אמרו. הם הבחינו באדמו"ר רבי גדליה משה מזויעהל ושאלו אותו כיצד לנהוג, האין דוחים נפש מפני נפש? והאדמו"ר השיב: "אספר לכם מקרה שהתרחש עם אבי, האדמו"ר רבי שלמה זצ"ל: "אחת מאחיותיי חלתה והגיעה לסכנת חיים ממש, הרופאים אמרו נואש והודיעו לאבא, אבא הסתגר בחדר ועשה חשבון נפש מה עליו לעשות מבחינת רוחנית כדי לתקן והגיע למסקנה כי התרופה היעילה להצלת בית היא ספיגת ביזיונות ולהיות מהנעלבים ואינם עולבים. אבא ניגש לביתה של שוכרת שלא שילמה את השכירות למעלה משנה ודרש ממנה באופן נחרץ את הכסף, האישה יצאה מכליה והחלה לזעוק לעברו דברי עלבון. התלמידים שנזעקו למקום ביקשו להסותה אך הוא סימן להם לא להתערב... אחר עזב את המקום ופנה לפינה והתפלל לרפואת בתו והודיע לחסידיו: "אל דאגה, הילדה כבר מבריא".

ואכן תוך מספר ימים אחותי התאוששה וזכתה לדור ישרים מבורך. אתם מבינים הביזיון הוא התרופה המעולה שבתרופות לכל הצרות והמחלות. אבא שלי היה צריך לייצר לעצמו תרופה שכוזו ואילו אתם התרופה בכבודה ובעצמה רצה אחרים תמהני", אמר האדמו"ר. "נו, טוב לדעת שביזיון הוא תרופה" אמר מגיד השיעור וסגר את הגמרא ונפנה לצאת.

לאחר שיצאו כולם ניגש יששכר לארון הקודש ובכה: "ריבונו של עולם, עברתי חצי שנה של ביזיונות והנה שלחת לי את הביזיון הנורא מכולם, אבל עכשיו אני מבין שזו תרופה. אנא אבא שבשמים, קח את התרופה ותן אותה לאמא שלי, אני סולח לחמותי ומקבל עלי את הביזיון באהבה". הוא התקשר לחמותו וביקש את סליחתה כשהוא מביט להשתנות, "סלחתי, אבל קח את עצמך לידיים" אמרה החמות. אימו של יששכר החלימה והוא עשה מאמץ למסור נפשו על התורה ושיפר את תפקודו. כיום הוא מכהן כר"מ בישיבה גבוהה ומייעץ לתלמידיו "אל תכריזו הכרזות של רהב, תקטינו ציפיות...." (קובי לוי-לב איש וכליותיו)

הלכות נישואין [ג]

פינת ההלכה

א. חייב כל אדם לשאת אשה (ש"ע אבה"ע סי' א ס"א), וגם על האשה יש חובה להתחתן (הרמ"א סי' ג ס"ג). ומצוה גדולה היא זו שבה תלוי קיום העולם וישובו (עיין ש"ע ס"ג, ילקו"י סודע שמחות ח"א לרש"ל יחזק יוסף ח"א פ"א ס"א) ובדור שלנו בו גדולים הפיתויים והניסיונות בנושא צניעות, מצוה גדולה להזדרז ולהינשא (ילקו"י ס"ג).

הכנות לנישואין [ג]

ב. מנהג האשכנזים שהחתן וכלה לא נפגשים בשבוע שלפני החתונה, והספרדים אף על פי שלא נהגו כן "אימצו" מנהג טוב זה גם כן.

ומצד הדין אין איסור להיפגש אם יש הכרח בכך (הנישואין בהלכה ואגדה לגר"ד נקי עמ' 125-124, ילקו"י פ"ו ס"א).
ג. יום החופה [נישואין] הוא היום בו נמחלים כל עוונותיהם של החתן וכלה, שעשו כל ימי חייהם עד היום הזה (ע"פ גמרא ירושלמי ביכורים פ"ג הל' ג, גמ' בבבלי יבמות סג:).

וגדולה מחילת עוונות זו ממחילת עוונות של יום הכיפורים, שביום הכיפורים ישנם עוונות חמורים שאינם נמחלים [אלא בתוספת ייסורים בהמשך] ואילו ביום החופה גם עוונות אלו נמחלים (ש"ת יכ"א לרש"ל מר"ן עובדיה יוסף ח"ג אבה"ע סי' ט ס"א-ב, הנישואין בהלכה ואגדה עמ' 149, עיין ילקו"י עמ' כט, נישואין בהלכה לגר"מ כהן סי' ה ס"א). [דוגמאות: עבודה זרה, חילול שבת, אכילה בכיפור, אכילת חמץ בפסח, נידה, עריות וכדו'] (הנישואין בהלכה סס).

ד. מחילת העוונות לחתן והכלה היא דווקא אם שבו בתשובה והתחרטו על מעשיהם הרעים שעשו

בעבר וקיבלו על עצמם מכאן ולהבא לפתוח דף חדש, אבל אם בדעתם להמשיך במעשיהם הרעים לא נמחלים להם עוונותיהם (ילקו"י ס' עמ' פט ופ"ג ס"ב, שו"ת יצי"א ס', הגיטאות בהלכה ואגדה עמ' 150, נישואין כהלכה ס' ה ס"טז).

ה. מחילת העוונות לחתן ולכלה ביום חופתם היא רק מעבירות של **"בין אדם למקום"** [בין אדם להקב"ה] כגון: אכילת מאכלים לא כשרים, חילול שבת, איסורי עריות וכיו"ב, אבל עבירות של **"בין אדם לחברו"** כגון: המכה או המקלל את חברו או גוזלו אינו נמחל לו לעולם עד שיחזיר לחברו מה שהוא חייב לו ויפייסו עד שימחל לו. ואפילו לא הקניט את חברו אלא בדיבורים בלבד צריך לפייסו עד שימחל לו (הגשאות בהלכה ואגדה עמ' 150, ילקו"י פ"ג ס"יג, נישואין כהלכה ס' ה ס"כז).

ו. החתן והכלה יבקשו מחילה וסליחה מהוריהם על כל מה שציערו ולא שמעו בקולם כל השנים ויפייסו אותם, וכן החתן יבקש מאחיו ואחיותיו, חבריו ורבינו. והכלה תבקש מאחיותיה ואחיה חברותיה ומורותיה ולכל מי שחטאו כנגדם (נישואין כהלכה ס', ילקו"י ס', הגשאות בהלכה ואגדה ס').

ובנוסף מקובל וטוב שהחתן משאיר מכתב למשפחתו שבו הוא מודה להוריו, אחיו ואחיותיו על כל השנים ומבקש מהם גם סליחה וכו' וכן הכלה משאירה מכתב למשפחתה ובו היא מודה להוריה, אחיה ואחיותיה על כל השנים ומבקשת מהם גם סליחה וכו' (ס' הדרכת חתנים).

ז. מאחר והחתן וכלה נקיים מכל עוון ואשמה, נהגו לבקש מהם ברכה בתקווה שברכתם תתקבל ותעשה פירות (הגשאות בהלכה ואגדה עמ' 150, ילקו"י פ"ג ס"ב, נישואין כהלכה ס' ה ס"כו).

דוגמא ממעשה שהיה: מר"ן הרשל"צ רבי יצחק יוסף שליט"א מספר שבשנת תשל"ה כאשר אביו מר"ן רשל"צ עובדיה יוסף סבל ממחלת עיניים קשה היה מקפיד כל פעם שסידר חופה וקידושין לבקש מהחתן שיברכו לרפואה במאור עיניו (ילקו"י ס', הגשאות בהלכה ואגדה ס').

ח. היות ויום החופה הוא יום מחילת עוונות על כן נהגו בני אשכנז שהחתן וכלה צמים ביום חופתם (הרמ"א אבה"ע ס' ס"א ס"א) כדי להכניע את ליבם לשוב בתשובה שלמה (וערך השולחן לגר"י עפשטיין אבה"ע ס' ס"א ס"כא).

ט. מנהג הספרדים ועדות המזרח שאין החתן וכלה צמים ביום חופתם ובפרט בזמן הזה שירדה חולשה לעולם (שו"ת יצי"א ח"ג אבה"ע ס' ט, ילקו"י פ"ג ס"א) אף על פי כן יש עדות מהספרדים שכן צמים (ילקו"י ס').

מכל מקום חתן שלא צם ינצל יום זה לתפילה ולימוד תורה ולא ילך בטל ולא ירבה באכילה ושתייה יותר מדי (ילקו"י ס').

י. הנוהגים לצום ביום חתונתם, אינם צריכים לקבל את התענית במנחה של יום לפני כן ככל תענית יחיד מאחר שאצל אותה עדה כל החתנים והכלות נהגו להתענות בו (משנ"ב ס' תקסב ס"ק יא, ילקו"י ס' פ"ג ס"ב, נישואין כהלכה ס' ה ס"יג).

יא. חתן וכלה הנוהגים לצום ביום החופה, אפילו האשכנזים אם התענית קשה להם לא יתענו (ילקו"י ס' ס"ד, נישואין כהלכה ס' ה ס"ו).

יב. מקום החופה: **אשכנזים**: נוהגים לעשות את החופה תחת כיפת השמים והוא לסימן טוב שיהא זרעם [פרה ורבה] ככוכבי השמים (הרמ"א אבה"ע ס' ס"א ס"א).

ספרדים: נוהגים לא לעשות תחת כיפת השמים אלא תחת תיקרה (שו"ת יצי"א ח"ג אבה"ע ס' י ס"ד, נישואין כהלכה ס' ו ס"יד-טו ילקו"י פ"י ס"ט).

יג. מנהג ירושלים בשנים עברו היה לערוך את החופה קודם השקיעה [וזה דבר טוב] אך רבים נהגו כיום לערוך את החופה בלילה שאז אנשים פנויים ממלאכתם ויכולים להשתתף בחופה וברוב עם הדרת מלך (ילקו"י פ"ג ס"טז, נישואין כהלכה ס' ד ס"לה).

הסבר: בגמרא ובמקורות נאמר שגירושין עושים רק ביום ודימו חז"ל את הקידושין לגירושין, אך בפועל מקילים בזה לעשות את החופה בלילה.

העלון מוקדש לרפואה שלמה לכרמלה בת שרה תחי' בתוך שאר חולי ישראל

שיעור לקהל הרחב באשדוד יום רביעי כט באדר א' בשעה 9:30 בערב עם הרב ליאור גלזר שליט"א בנושא: לקראת חג פורים בבי"כ החיד"א שד' יצחק הנשיא 22 אזור ג

עלון האיחוד זקוק לתרומות להמשך אחזקת העלון, החל מהשבוע האחרון צמצמנו את ההדפסה והתפוצה של העלון לאור חוסר יכולת לשלם עבור הוצאות העלון לתרומות לפנות לטל: 08-8644452

טל': 08-8644452 אתר העלון: alonhaihud.co.il דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com